

Д Е К Л А Р А Ц

Албана куч-көлснä партин, Болгарин коммунистическ партин, Венгрин социалистическ кдлмшч партин, Вьетнамин куч-көлсчрин партин, Германа негдсн социалистическ партин, Китдин коммунистическ партин, Корейин куч-көлсч партин, Моньгьлин олт-äмтнä революционн партин, Польшин нилсн кдлмшч партин, Румынä кдлмшч партин, Советск Союзин коммунистическ партин, Чехословакин коммунистическ партин элчвр делкән äлтä цагин бäädлин ни-төвкнүнä болн социализмин төлä кегддäжх ноолдана эрки чинртä гол төрмүд болн бас тедү мет, эдн хоорнд тусин төрмүд Совешаньд куундв.

Хäлäгдсн цуг төрмүд Совешаньд орлсн коммунистическ болн кдлмшч партьс нег хäлäйтä бäähиг болн делкән äлтä цагин бäädлиг эдн нег гарцатгар шалгьлж үнлсиг сүурин күр-күндвр зууль. Совешаньд күр кегдсн цагт делкән коммунистическ джисанä гол төрмүд бас куундгв. Совешаньд орлчачнр Декларацин харинь диглдж бичхлärн, капиталистическ орн-нутгудин ах-лүүгьин партьсин элчнрлä сүв-селвгән авлицхав. Совешаньд эс орлсн ах-лүүгьин партьс, эн Декларацид келгдсн ухан-тоолвр туст ю кехин тускан бийснь хäлäдж-унлдж хагьлхмн.

I

Мана цагин эргин гол цутхлнвгнь, Äрäsäд Алдр Октябрьск социалистическ революци эклсн— капитализмäs социализмүр орлгн болджана. Ода цуг делкән äмтнä гурвнä кеснä нег хүвäs давунь— йисн зун тав гар сай күн социализмин хаалгäд орад, шин бäädл-джиргьл тосхджана. Социализмин кучн-чилд агьу икär бслгн, дäәнä хбтк цагт империалистрин бмнäs сбрлж келн-äмтнä джисан бадлгäдж бслгь урмдулв. Сүл 12 джилин эргид Китдин Олт-äмтнä Республикас, Вьетнамин Демократическ Республикас болн Корейин Олт-äмтнä Демократическ Республикас талдан— долан зун сай гар күн колониальн дажрлгьнас мблтрäд, эврәнн келн-äмтнä государствсан бурдäххäv. Мухлалгьнд ода бийнь үлдж бääh колониальн болн газадин үлмäd бääh орн-нутгудин олт-äмтн эврәнн келн-äмтнä сулхврин төлä кеджäh ноолдагьан чаньгьадажцанä. Социализмин болн келн-äмтнä сулхврин джисан бсдж делгрлгьн— империализмин тәрдж буурлгьна йовудиг темдгтägьär түргдүлв. Күмн äмтнä икнък хүвдн империализм эврәнн хуучн нойлгьан кевс. Империалистическ государствсар бешств классов гүн сбрлцäгьärн болн бас тедү метär эн государствс хоорнд хурц сбрлцäгьär идгджәнä; эн орн-нутгудин кдлмшч класс империализмин болн монополюсин политикин бмнäs улм чаньгьär өрлцäж, эврәнн бäädл-джиргьлин кемджägьинь сярүлхнн төлä, демократическ збвнн төлä, ни-төвкнүнä болн социализмин төлä ноолддж йовна.

Мана цагин эргид делкән бсдж-өргдлжт унгарн сбрүд обществени хойр системин дбрлдәнä йовудар болн ашмудар йилгьрдж цäйлгьднä. Социализм, обществени систем болад, капитализмäs холд деерән дочи джилин эргид тер үзүлдж медүлсн. Социализм производителн кучн-чилдин бсдж-өргдлжтлг капитализмд үзгäд уга болн күцдшго йовудар тетксмн, куч-көлсчрин материалн болн культури бäädл-джиргьлин кемджäg ббдлүлгь тетксмн. Экономикин, наукин болн техникин халхд бärсн Советск Союзин ик гидг дилврмүд, социалистическ тосхлtd социалистическ талдан орн-нутгудин күцсн ашмуд социализмин агьу ик äмрлүлгч кучн-чилдин лавтагьар иткүлдж үзүлджәнä. Социалистическ государствсар күч-көлсч олт улс йоста сул бäälгь болн демократическ збв элдж олзлхана, олт-äмтнä йосн эгл, олт улсин политическ ни-нег теткнä, келн улсин тегш бäälгьнä йос болн нининьгьлгь бурдäдж күцәнä, цуг делкән ни-төвкнүн бäädл хадгьлгьна болн дажрулджäh олт келн улсин сулхврин ноолданд дөн-тус күрглгьнä газадин политик деллдж күцәнä. Осäд-өргджäд батрдж йовх делкән социалистическ систем, нарт делкән бäädл, ни-төвкнүнä, олт-äмтнä прогрессин болн сулхврин сäänd улм ик нилчән үзүлдж йовна.

Кемрджн социализм бсäd ббдлäd йовхла, капитализм äгрäд дорацад йовна. Колониальн систем тәрдж хамхрсна ашд империализмин бärц-сүурнь збвär сулдсн. Колониализмин ярмас мблтрсн орн-нутгуд газадин үлмä уга бäälгьән харсдж, экономическ халхдан тустан бäähин төлä, олт келн-äмтс хоорнд ни-төвкнүн бäähин төлä ноолддж йовцхана. Социалистическ систем бäälгьн— эн орн-нутгудт социалистическ орн-нутгуд äлт збвнн үндсн дөн-тусан күрглгьн, ни-төвкнүнä төлä, агрессин бмнäs ноолданд социалистическ орн-нутгуд хамцäж үзүлгьн— эн орн-нутгудин олт-äмтс эврәнн келн-äмтнä сулхврн харсдж, прогрессин хаалгьар йовхдн эв-аргь бгнä.

Империалистическ государствсар производителн кучн-чилд болн производсвени отношень хоорнд сбрлцән хурцд; äлтä цагин наук болн техник кесг тустан, социалн прогрессин сäänd төлä, цуг күмн äмтнä сәнн төлä олзлгдх; юнөгад гихлä, капитализм обществени производителн кучн-чилдин бсдж-өргдлжтлг бäräд, хаджилгьна. Делкән капиталистическ экономик бат биш сулхн болдж үлджәнä. Ода деерән капиталистическ зäрм орн-нутгудар бääh дуньгилд ббдм коньютур зерзев гаргьлтг кббдлгьнä бат биш көрнөгд болн талдан чигн цаг зуурин улд учрдж гарсн. Болв капиталистическ экономик шин догдлгьнас болн кризисмүдäs гетлдж чадшго. Цаг зуурин коньютур капиталистическ орн-нутгудин кдлмшчрин зäрм хув заагт реформистск äтүрүлгь (иллюзин)

дбнннä. Дäәнä хбтк цагт ик гидгär бсдж-өргджсн капиталистическ орн-нутгудин кдлмшч классин зäрм äнэгсн бäädл-джиргьлин сярүлхнн төлä улм чаньгьрдж йовх мухлалгьна бмнäs кедж йовх эврәнн ноолданд авлг джалван невч ик-дүлж чадсн, тинм болдг болв чигн, капиталистическ кесг орн-нутгудар кдлмшчрин авлг джалвнв, дäәнä бмнк цагин джалвин кемджәнäs дор бäägьä. Болв капиталистическ делкән икнъкднв, нег үлү колониальн болн газадин үлмäd бääh орн-нутгудар кесг сай күч-көлсчнр гуульгьлгьна бäädл бäägьәнä. Селәнä элд-ахуд монополюс бргнр ордж үзүлгьнä болн эдн элд-уушин унннв гаргьлж заалгьна ашд, банкин кредитин болн ссудин ашд, бас тедү метär, зерзев кедж гаргьлтг кббдлгьнäs көлтä авн бснä уршгар, крестьянск олт улс цугтан гивнв угардж тарад, түрлдән болата. Классов сбрлцән баячуд болн кдлмшч класс хоорнд бäätхä нам монополистическ баячуд болн цуг олт-äмтн хоорнд хурцджана, дакад нег халхасн США-н монополистическ баячуд болн талдан халхснв, капиталистическ талдан орн-нутгудин олт-äмтн болн нам тер орн-нутгудин баячуд хоорнд чигн классов сбрлцән хурцджана. Капиталистическ орн-нутгудин күч-көлсчрин ода бääh бäädл-джиргьлнв— тинм му бäädлäs гарлгьна ганцн эв-аргьн социализм болджähиг эднд улм лавтагьар медүлж иткүлнä. Тегäd социализмин төлä шуулгта ноолданд эдниг орулхнн төлä улм сән эв-аргь учрджана.

США н деермч империалистическ залачнр чидлән бардмдлгьна политикән делдхлärн, делкән орн-нутгудин икнъкднв нойлхнр күлхär зүткхәнä, обществени бсдж-өргдлжтин йосна ирлцнвгьү уралан йовдж йовх күмн-äмтнä джисанд саалтгьлар седлхәнä. США-н империалистическ залачнр, коммунизмин бмнäs“ ноолдгьар хаац кегьäд эврәнн нойлгьнд улм олт-нутгуд орулдж авхар зүткхәнä, демократическ сулхвр уга келгьнүр гүлкцхәнä, бсдж-өргджсн капиталистическ орн-нутгуд, келн-äмтärн газадин үлмä уга бäälгьнд äмшгән үзүлххәнä, сулдсн олт-äмтс колониальн ярм шин янзтагьар зүүхär седлхәнä, социалистическ орн-нутгудин бмнäs хорлтта үзүлвр даньгинд кецхәнä. Америкн Соединенн Штатсн деермч залачнр эврәнн политикärн капиталистическ делкән харухани цуг кучн-чиллиг бийиннв эргнд цуглулхар зүткхәнä. Тегäd эн залачнр делкән хар-ухани чидлин центрнв болад эгл олт улсин хамгин логшин бшätнр болдж йовна. Олт-äмтнд хорлтта деермч империалистическ эн кучн-чилд эврәнн политикärн бийснв бийсдән үкл белддж, эдниг оршах улс бийснв учрадж гаргьджана.

Империализм бääsн хбн деермч дäәнä улнв чигн үлдхнн. Дäәнä хбтк джилмүдт американск, английск, французск болн талдан чигн империализм (Цаарандкнв 2-ч халхд).

1957 джилин ноябрин 14—16-д Моснвад болсн социалистическ
орн-нутгудин коммунистическ болн нөдлмшч партьсин Советаня

ДЕЖЛАРАЦ

(Цаарандкн. Эвлэнь 1-ч халх).

листор болн эднэ ялчир Индокитайд, Индонез, Корейд, Малайд, Кеннд, Гватемалд, Египтд, Алжирт, Оман болн Йеменд да кеджэлэ, эс-гидж да кегьэд чигн бэйнд. Давад терүн деерин деермч империалистическ күчн-чил зөр-зөв хаслгын, атомн болн водородн селм гаргьлгь болн терүг эдлэнь бокрлгын, эн селм гаргьлгын цаг тудайго уур-улхин тускин бурушагьад, „книгн дээгьэн“ кегьэ бэйнд, зөр-зөв аргаслгь бөклдхэй, даанн шинэ бас тосхихана, ни-төвкнүн бэйлгь эвдлгьнэ деермч политик дедлхэнэ, шин дээнэ аймшг учрадг гаргьхана. Кемрджэн делкэн дэн болхла—ядерн селм бокрлгьнэ туск зөвшөл эс кегдсн самд—эн дэн, эврэннн күүчлгьэри үзгдэд уга ядери дэн болхмн.

Запади Германияд США-н дөнв-тусар Европин центри дээнэ аймшг цог учрагьад, германск милитаризм шинэс бөдлж босджана. Ни-төвкнүн бэйлгьнд аймшг болджак Западногерманск милитаризмн болн реваншизмн бмнэс ноолдлгь немецк оли-амтн төвкнүн бэйлгьнд дурта күчн-чилдин болн-Европин цуг оли-амтн эрки төрн болджана. Эн ноолдан, Германи туудж тэрүн болдж үүдсн көдлмшчирин болн крестьянулсин государств—Германск Демократическ Республикн нилчнь нег үлү ик, Советшанд орлачир эн государствд эврэнн нег ухани иткдээн, дөнв-тус болхдан белэн иткүлдж келдээн.

Империалистр, Ближи болн Средн Востокин сул баахдэн дурта оли-амтн „Далес-Эйзенхауэрин“ шуугдж нег гарсн „номилгь“ күчэр бгэр селдэ, эн района ни-төвкнүн бэйлгьнд аймшг гаргьна. Газадн үлмэ угагьар тустан бээд Сирийн бмнэс эдн нуувчинэр харшлгта күүндэр кегьэд, үлү татчахана. Сирийн, Египтин болн арабск талдан чигн орн-нутгудин бмнэс хов-хулд, харшлг келгэн—арабск государствн салгьад, салу-салудн бэйлгьд, эднэ газадн үлмэ угагьар сулдан бэйлгьн уга кех күлэттэ болд.

СЕАТО-н деермч блок Юго-Восточн Азийд дээнэ аймшг гаргьджана.

Дээнэ, эс-гидж ни-төвкнүн, тус-тустан бэйлгьнэ туск төр—делкэн политикн эрки төр болдж тусв. Цуг орн-нутгудин оли-амтн империализмн учрадг гаргьсн дээнэ аймшгн туст ик гидг сарсерг бэрдж хадгьлгь зөвт.

Одгэ цагт ни-төвкнүн баалгь дурдлгьна күчн-чилдн—дээг бокрадг болмар бөсн бэйнд, эннэ Египтиг дээлгьнэ империалистрин деермч зура нуурдж тасрнэс сэн үзгдэжэнэ. Венгрт оли-амтн демократическ йос хольвахин төлө контрреволюционн күчн-чилд олдлгьнд зөрүлгдсн эднэ зура бас тийгдэ нуурдж тарв.

Ни-төвкнүн бэйлгьнэ керг-төриг одгэ цагин им агьу ик күчн-чилд хардджана: Советск Союз толгьалджак государствн эврэнн социалистическ лагерь; империалистр тал сөрүд хэлэчин сүүр ээлдхэ, социалистическ орн-нутгудта хамдан ни-төвкнүн бэйлгьнэ днр-бргн агьу брдайджак, сул баахдан дурта Азийн болн Африкин государствэ; нарт делкэн көдлмшч класс, хамгин тэрүн болдж энүнэ нүр зөргдэн коммунистическ партьс; колоньсин болн пулоколоньсин оли-амтн син сулдарин джисан; ни-төвкнүн бээд зөрүлгдсн оли-амтнэ энгьлдн болдж йовх джисан; шин дэ бурдэлгьнэ зуран бмнэс, делкэн төрт орлдго, тустан бэйхэн зарлсн Европин болн Латинск Америкн чигн оли-амтс, империалистическ орн-нутгудин бийсиннэ эгл олн улс шунатта кевэр харү бгч уулдэжэцхэнэ. Эн агьу ик күчн-чилдг хамцулдж негдүлгьн-дэн генкин хагьрдж болгьнг уруулдж чадхмн, кемрджэн империалистическ дээч галзучир, ю чигн хэлэлгс, зөрдж дэ эхлэс саамдан, империализм бийн үкдүр ав ирхмн. Юнгбад гихлэ, оли-амтн тимм күр зовилгь тэрү, ик гидг гару эднд үзүлджак носиг цааранднь тесдэ бээшго.

Хойр систем ни-төвкнүн теги-зөрг бэйлгьнэ ленинск авц-бэрц—социалистическ орн-нутгудин газадн политикн эрки гол улнь, оли-амтн хоорндан ни-төвкнүн бэйлгьнэ болн иньлгьлгьнэ илдтэ улнь болджана гидж Советшанд орлдхак коммунистическ болн көдлмшч партьс герчлэжэнэ. Лениск эн гол авц-бэрц одгэ цагин бээлдин дүрд КПСС-н XX-ч хургин шидэврүдт цаарандг делгртнэ авснм. Ни-төвкнүн теги-зөрг бэйлгьнэ сээгьин хээлгьнэ—Китдин Оли-амтнэ Республик болн Индийск Республик хойр хамдан гаргьсн, тави авц-бэрцлэ болн, бас тедү метэр Азийн болн Аф-

рикин орн-нутгуд Бандунгск конференцд батлдж авсн токтарла ирдэжэнэ. Одгэ цагт ни-төвкнүн теги-зөрг бэйлгьнэ төлө ноолдлгьн—делкэн цуг орн-нутгудин эгл олн улсин неквнр болв.

Коммунистическ партьс ни-төвкнүнэ төлө ноолдлгьн эврэнн тэрүн девснгин төр гидж хэлэджэнэ. Эдн ни-төвкнүнд дурта цуг күчн-чиллэ хамдан, дэ бокрхин төлө кергтэ тоотинь цугтагьинь кехмн.

II

Одгэ цагин бээлд социалистическ государствсин, цуг орн-нутгудин коммунистическ болн көдлмшч партьсин ни-чинцгьгү болн ах-дү мет нег-негидэн дөнв-нөкд боллгын батралгын, нарт делкэн көдлмшчирин, кели-амтн син сулдарин болн демократическ джисаг хамцулгьн—онц чинр зүүдэжэнэ гидж Советшанд тоолджана.

Нарт делкэн социалистическ системн болн цуг коммунистическ болн көдлмшч партьсин улнь—бээд-джиргьлэр шинэджлж халгдсн марксизм-ленинизмн авц-бэрцс, пролетарск интернационализмн авц-бэрцс болджана. Одгэ цагт цуг орн-нутгудин халхас цуг нарт делкэ деер төвкнүн баалгьнэ политик күйдэжак, төвкнүн бэйлгьнэ болн социальн прогрессин тул болгч Советск Союзн болн цуг социалистическ орн-нутгудин дөнв-нөкд цуг орн-нутгудин гол сэ хээлгьнд туста. Оли дундин кергин сэйни төлө ах-дүүгьин залгьлада цуирлан угагьар баталгын, нарт делкэ түрүн орм йовх, хамгин күчтэ социалистическ орн-нутг—Советск Союзд, Китдин Оли-амтнэ Республикд, цуг социалистическ государствэсар күйдэсн туулжлгь политическ болн социальн дилвэрүдгн, тедниг бөрдлхиг болн батрулхиг, социализмг бишэтирин цуг ааль-мекэс харлгьнэ сэ хээлгьн—цуг орн-нутгудин көдлмшч классн демократическ күчн-чилдин, күч-көлсчирин төрн болджана.

Күнд теги-зөв эдлгьнэ, нег-негидэн туста болн ах-дүүгьин дөнв-нөкд болгьна ул деер социалистическ орн-нутгуд хоорндан экономическ болн культурн нөкцлгь брдайджак, эннэ социалистическ орн-нутгуд болгьна экономическ болн политическ газадн үлмэ уга бээхдн, цуг социалистическ орн-нутгуд бүклдн батлхдн эрки нилчэн күргнэ. Социалистическ государствэс хоорндан экономическ болн культурн нөкцлгьнэ цаарандан чигн брдайджлж ясрулцахимн.

Теги-зөв эдлгьнэ, нег-негидэн тусгагьар болн нег-негидэн дотр-дуин кергт эс орцлгьна ул деер цуг орн-нутгудта, кемрджэн телнэ халхас бас тим дурн бээхлэ, экономическ болн культурн залгьлада келгьнг цуг халхарн брдайдлхн төлө социалистическ государствэс бас зүлгькэнэ.

Социалистическ государствсин хоорндан ницлгьн ямаран болв чигн талдан государствсин бмнэс зөрүлөддэхн. Хэрнэ нам империалистическ дээсрхлэж улсин булагч ухан-седклгьн хбрэд, төвкнүн бэйлгьнэ батрджак күчнэ урмидг дөнв-нэд, төвкнүн бээхдэн дурта цуг оли-амтнэ сэ хээлгьнд тусан эн күргнэ. Нарт делкэ дээнэ блоксар хуваилгьнг социалистическ орн-нутгуд бурушана. Болв, социалистическ орн-нутгудин тэвсн, хойр халхас дээнэ блоксар уга кехин туск төрүмүлдэ западн орн-нутгуд эс зөвшөрсн учр бээсар, харсатин төр бмнэс тэвсн болн Европин оли-амтнэ аймшг угаг болн цуг нарт делкэ деер төвкнүн бэйлгьнэ тектинн төлөд бээх Варшавск пактин организад хадгьлгьх/батрагдх зөвт болджана.

Социализмн нег хаалгьд орсарн, социалистическ стройн болн государствн йосна нег классовой үндэстгьгьн, нег-негидэн дөнв-нөкд болгьна керглгьгьн, империализмн бмнэс сөрдж, социализмн болн коммунизмн төлө ноолдан нег сээтэ, нег күслтэ төлөдэн, марксизм-лениниз-

мн цугтанин төлө нег идеологта төлөдэн социалистическ государствэс иньлгьлж негдлхэнэ.

Социалистическ орн-нутгуд хамцлгьн болн ницлж-негдлгьн социалистическ орн-нутг болгьна кели-амтн газадн үлмэ уга, тустан бэйлгьнэ дэвта ицгн болджана. Социализмн орн-нутгуд хоорнд ах-дүүгьин залгьлада болн иньлгьлгьн батрахин төлөд көдлмшч болн коммунистическ партьсин марксистеск-ленинск интернациональн политик, цуг күч-көлсчирин, интернационализмн эврэнн төрскэн энгькргьлгьнэ ницүлсн сургьмдэ баячудин кели-амтн таттла болн шовинизмн авьэсмудиг уга кехин төлө нег мбөсн ноолдлгьн эрк биш кергтэ. Социалистическ орн-нутгуд хоорнд нег-негидэн залгьлгьнэ цуг төрмүд социалистическ интернационализмн авц-бэрцн цур эвдэ уга хоорндан үүрдлж күүндлгьгьр дамдджак күлэтдэн хагьтлгьлж чадхмн.

III

СССР-д социализм диллгьн, оли-амтнэ демократин орн-нутгудар социалистическ тосхлгн күлэтс—цуг орн-нутгудин көдлмшч классн болн күчн-көлсчирин оли улс дунд улм ик бахмдэ боллад йовна. Социализмн идея кегс сай шин-шин улсин ухан-седклгьн авлад йовна. Эн ним бээлд оли-амтнэ ухан-седклгьн хувьрдх империалистическ байачуд чинр улм икэр бгцкэнэ, социализмг муурулчхана, марксизм-ленинизмг ховтлахана, оли-амтнэ төбрүлдж, экинэ эргүлчхэнэ. Тер төлөд оли-амтнэ марксистеск-ленинск сургьмдэ бгцгьнэ чангьлгьнэ, байачудин идеологта ноолдлгьн, социализмн болн коммунистическ джисан тускар келэд йовдг империалистическ пропагандин худиг болн хозиг илдкьгн, социализмн идеяг амтн амрар медлдг, иткүлчг янзтагьар пропаганд бргар делгүрүлгьн, оли-амтн хоорндан ни-төвкнүн бэйлгьн болн иньлгьлгьн берк ик чинр зүүдэжэнэ.

Социалистическ революцин болн социалистическ тосхлгн эрки гол төрмүдг коммунистическ болн көдлмшч партьсин хэлэц негн бөксиг Советшанд иткүлдж медүлв. Социалистическ революцин болн социалистическ тосхлгн брдайдлгьн, социализмн хаалгьд орцхасн цуг орн-нутгуд бээх кегс эрки закадин кемдэжгьгьр уллдж сүүрдлгн туск марксистеск-ленинск теорийн чиниг СССР-н болн наадк социалистическ орн-нутгудин дамшлгт күлэтн иткүлв. Тууджин йовуд токгсн кели-амтн син ик олн зүсн бэрцс болн авьэсмуд бээснэс эн закадин кемдэн гардмн, терүг эрк биш тоолдж медх кергтэ.

Цугтад ирднцгьгү закана кемдэсн ним: ямаран болв чигн янзд пролетарск революц келгьнд болн ямаран болв чигн янзд пролетариатн диктатур бурдэлгьнд күч-көлсч оли-амтнэ көдлмшч классн халхас гардлгьн, терүнэ голнь марксистеск-ленинск парть болджана; крестьян улсин нурьлдж инькэлян болн күч-көлсчирин наадк халхаснэ көдлмшч классн ницлэ келгьн; капиталистическ энгьлгьлгьн уга кегьд, производствн—голгч средствнг олиа ээлгьнд бглгьн; селэнэ эдл-ахуг дүсэд социалистическär хувьрүлгьн; социализм болн коммунизм тосгьлд, күч-көлсчирин бээлд-джиргьн кемдэ бөдлүлдэ залгдсн оли-амтнэ эдл-ахуг зурагьар бөсгд-бөрджүлгьн; идеологин болн культурн халх социалистическ революц келгьн болн көдлмшч класс, күч-көлсч оли-амтн, социализмн кергт ухан-седклэн тэвсн кегс интеллигенц бурдэлгьн; кели-амтн дэдрлгьн уга кедж, оли кели-амтс хоорнд аял зөв эдлгь болн ах-дү мет бэйлгь токталгьн; газадн болн догдин бишэтирэ социализмн дилвэрүлд харлгьн; пролетарск интернационализм, нег орн-нутгн көдлмшч класс, талдан орн-нутгудин көдлмшч класса ницлж-негдлгьн.

Орн-нутг болгьна тууджин йовудг токгсн тодрха бээлдэ ирдүлдж социалистическ революцин болн социалистическ тосхлгн авц-бэрцс орцлүлхиг, талдан орн-нутгудин коммунистическ партьсин политикн болн тактикн тер кевгнэ орцүлдж эс олдлхиг марксизм-ленинизм некнэ. Туслнь кели-амтнэ, туслнь кели-амтнэ государствн бөөрцлэ ирдүлдж, коммунизмн гол авц-бэрцсиг эрк биш чикэр орцүлдж олдлгьнэ тускар В. И. Ленин кегс дакд бмнэсн сагүлдж келсн. Пролетарск парть кели-амтн бөөрцлг учртан эс авхла, оли-амтнэ бээд-джиргьлгьн, оли-амтнэс эрк биш хагьтлгь, социализмн келгьнэ.

(Цаарандкн 3-ч халх).

1957 джилин ноябрин 14—16-д Москвад болсн социалистическ орн-нутгудин коммунистическ болн кӱдлмшч партьсин Совещанӱ

Д Е К Л А Р А Ц

(Чилгчнь. Эклцнь 3-ч халхд).

Кӱдлмшч классин хамцуллгьинг цуг куч-кӱлсчириг болн прогрессивн кумн-ӱмтнӱ хамцлтиг, сулдан бӱӱхд дурта болн тӱвкнун бӱӱхд дурта нарт делкӱн чидлинъ хамцлтиг йоста кевӱр кучин тӱлӱд, коммунистическ болн кӱдлмшч партьс эврӱн бийснъ турун болдж хамцлтан батлх зӱвтӱнъ, цуг орн-нутгудин коммунистическ болн кӱдлмшч партьсин хоорндк хамцлтиг батлх кергтӱнъ лавта. Иигдж хамцлт улм ӱргнӱр хамцлтинъ экнь болджана, тингӱд эннь кӱдлмшч классин кергнь диилхин гол бӱргинъ болдж гархмн.

Коммунистическ болн кӱдлмшч партьс делкӱн социалистическ системин болн нарт делкӱн коммунистическ джисӱнӱ хувин тускар онц кинӱн тууджлгч даалгъвр дааджацхана. Совещанъд орцджах коммунистическ болн кӱдлмшч партьс, социалистическ государствин ни-негн бӱӱлгьинъ цааранднь батлхин, нарт делкӱн кӱдлмшч джисӱнӱ, тӱвкнун бӱӱхин болн социализмин сӱӱгьинъ хӱӱх кергин тӱлӱ, эврӱн бийснъ ни-негн бӱӱлгьӱн болн иньлгч кӱдлмшч цуцртан угагъар батрулцах гидж зарлдж келджӱнӱ.

Нарт делкӱн коммунистическ джисӱн ӱсв, кесг олн харгьсн зовлнъ-турун даадж чадв, онц йилгъргч кесг диилвр бӱрв гидж Совещанъ ханлтта кевӱр темдгдджӱнӱ. Коммунистир бийсиннь кергун улдврӱрн марксистск-ленинск теорий ӱмни кучтӱ болджахинъ, социализмин алдр идейиг медӱлдж

цӱӱлгъдж ӱсн деерӱн, кучр кунд кӱдлмшиг кедж кучӱддж чадлгъарн делкӱн цуг куч-кӱлсчирт ит-кӱлдж чадв.

Кумн-ӱмтнӱ тууджд прогрессивн болгч коммунистическ джисӱн эврӱннь хаалгъдан гарцан угагъар турӱлӱ болн зовлнъгла харгъна. Болв урдк цагла чигн ода цагт чигн, ирх цагт чигн харгъх юн чигн турун болн зовлнъг, тууджин делгрлт эврӱн бийиннь загагъар йовдгиг, кӱдлмшч класс алдр бат кевӱр хуучн делкӱг хуврӱгъӱд шин делкӱ токтахар седсиг халжилгъдж чадшго. Ноолдана хаалгъд коммунистир эклдж гарснас авн реакционн чидл ӱднур тукрлгъ болн кӱблгъ кегъӱтӱ болдг, болв коммунистическ джисӱн теднӱ дӱврлгьинъ цугтагьинъ баатр кевӱр сӱргӱд зовлнъгас улм чидл авсн, батрсн гарч ирв. Кумн-ӱмтнӱ обществ шин цагин ӱргцур делгрдж йовхд харш болхар седдж бӱӱх реакционн империалистическ чидлд хӱру гидж коммунистир эврӱннь ни-негиг болн хамцлтиг цааранднь улм батлцах.

„Коммунизм кризис“ болджана гидж империализм худлар келдгин ӱмнӱс зӱрлдж, коммунистическ джисӱн ӱсӱд, батрад йовна. КПСС-н XX-ч хургин тууджлгч шиидврмуд зуг КПСС-т болн СССР-т коммунистическ тосхлт кехд алдр чинр зууджӱхмн биш, энун деерӱн нарт-делкӱн коммунистическ джисӱн шин девснъгд эклц гаргъв, марксизм-ленинизм ул деер улм цаарандан ӱсхднь демӱн хургв. Китдин, Францин, Италин болн

нанъ чигн орн-нутгудин компартьсин суулин цагт кучлттӱгъӱр кегдсн хургуднь партин зерглӱнӱ ни-негнинъ болн батинъ, ӱдн пролетарск интернационализмин зӱвд ӱнн чик седклӱр тӱшджӱхинъ ицлтӱ кевӱр ӱзӱлв. Коммунистическ джисӱн нарт делкӱд ни-негнинъ коммунистическ болн кӱдлмшч партьсин ӱлчирин эн Совещанъ чигн герчлдж бӱӱнӱ.

Совещанъд орлсн улс хоорндан сӱв-се ӱн авлцад, ӱдгӱ цагин бӱӱлдл болхла гардврч сулдврчир харгъад нег-негидӱн зӱнъгӱр сольлцлгъ кесн деерӱн, кергтӱ болсн заминъ хӱлӱдж, коммунистическ болн кӱдлмшч партьсин энунд-дорхнь ӱргн Совещанъ хурагъад, хагългдх зӱвтӱ керг-тӱрмуд кӱундхин, дамшлтар сольлца кехин, нег-негнӱн хӱлӱц болн бӱрлжӱх бӱрпинъ меддж авхин, цуг олна куцвр болгч—тӱвкнун бӱӱхин, демократин болн социализмин тӱлӱ негддж ноолдлгьинг зӱвшӱрхин кергт, кӱундвр кесн зокалта болхмн гисн ашд ирцхӱв.

Совещанъд орлсн улс эврӱннь зерглӱг ӱтрагъад, энунӱ ул деер цуг орн-нутгин кӱдлмшч класс болн олн-ӱмтиг негдӱлӱд, коммунистическ болн кӱдлмшч партьс уралан йовх хаалгъднь гардлг харшлтиг лавта диилдж чадх, тингӱд тӱвкнун бӱӱхин, демократин болн социализмин кергин шин алдр диилвр делкӱн цуг бийднь сӱрдкх гидж эврӱннь бат ишлиг нег дуугъар медӱлдж келджӱнӱ.